

Anti-pestbeleid

Naar een warm, veilig en inclusief leer- en leefklimaat.

Inhoudstafel

1. Inleiding.....	3
2. Wat is pesten?.....	3
De vijf belangrijkste kenmerken van pesten.....	3
Verwar pesten niet met plagen of conflict.....	4
Online pesten (cyberpesten).....	5
3. Preventie.....	6
Wat zijn de verschillende rollen in de preventie?.....	6
De acties die we ondernemen voor het creëren van een verbindend en veilig schoolklimaat.....	7
4. Onze aanpak.....	8
Wie doet wat bij een pestprobleem?.....	8
Wat bij online pesten?.....	9
Hoe gaan we herstelgericht te werk?.....	10
Wat zijn de gevolgen als de aanpak niet werkt?.....	11

1. Inleiding

Op onze school staat het creëren van een warm, veilig en inclusief leer- en leefklimaat centraal, waarin iedere leerling de ruimte krijgt voor optimale zelfontplooiing en volledig zichzelf kan zijn.

Wij verwachten dat leerlingen en medewerkers elkaar benaderen met respect voor ieders unieke identiteit – ongeacht leeftijd, geslacht, etniciteit, nationaliteit, godsdienst, beperking, seksuele geaardheid of enig ander verschil.

Het anti-pestbeleid op onze school bestaat uit twee pijlers, preventie en aanpak om zo een schoolomgeving te creëren waar iedereen zich veilig en thuis voelt.

Wanneer er problemen zijn, kiezen wij voor een herstelgerichte aanpak. De focus ligt dan niet enkel op de straf, maar op het herstellen van de relatie en de aangerichte schade. Wij begeleiden de leerlingen actief in het nemen van verantwoordelijkheid en het verkrijgen van inzicht in de impact van hun gedrag. Zo moedigen we hen aan om te leren van hun fouten, hun gedrag bij te sturen en tot respectvolle en verantwoordelijke leerlingen van onze school te groeien.

2. Wat is pesten?

Pesten is iemand herhaaldelijk en opzettelijk vervelend behandelen, kwetsen, bedreigen of beledigen waardoor die persoon zich soms slecht voelt. Dit kan in het echte leven zijn, of op het internet. Zeggen dat je dat niet leuk vindt en vragen om te stoppen, helpt niet.

De vijf belangrijkste kenmerken van pesten

Herhaaldelijk

Vaak gebeurt het pesten systematisch, over een kortere of langere periode. Het wordt vaak erger naarmate het blijft duren. De leerling die gepest wordt, ervaart een open of verborgen dreiging.

Altijd gericht naar dezelfde persoon

De leerling die gepest wordt, raakt geïsoleerd.

Machtsonevenwicht (ouder, groter, slimmer, sterker, populairder)

Leerlingen die pesten zijn altijd sterker of worden als sterker gezien dan leerlingen die gepest worden. Leerlingen die gepest worden of omstaander zijn, leren schrik te hebben voor de macht van diegenen die pesten. Leerlingen die pesten vertrouwen er sterk op dat niemand iets verder vertelt over de situatie. Ze hebben de omstanders nodig om hen aan te moedigen, toe te kijken en verder niets te doen.

Groepsgebeuren (omstaanders, ...)

Waar gepest wordt zijn altijd meerdere leerlingen betrokken, die elk een rol hebben:

de leerling die pest;

de leerling die gepest wordt;

de assistent van de leerling die pest;

de passieve versterker;

de verdediger of bondgenoot van de leerling die gepest wordt;

de mogelijke verdediger of bondgenoot;

de onverschillige toeschouwer;

de buitenstaander;

diegenen die getuige zijn van pesten.

Bedoeld om te kwetsen

Diegene die gepest wordt voelt zich rot (pijn, angst ...); diegene die pest haalt plezier uit de gevolgen voor diegene die gepest wordt. De leerling die gepest wordt herstelt moeilijk van het pesten.

Verwar pesten niet met plagen of conflict

Bij plagen zijn er gelijke machtsverhoudingen. Het gedrag of de opmerking is vaak bedoeld om iemand te laten lachen. De context speelt daarbij een rol. Wie plaagt heeft niet de bewuste intentie om te kwetsen, ook al kan het plagen kwetsend zijn. Wat voor de ene grappig is, is voor een ander kwetsend. Als je tegen de persoon die plaagt zegt dat je dat niet leuk vindt en je vraagt om ermee te stoppen, dan stopt het plagen ook. Er komt geen ruzie van. Plagerijen zijn meestal gericht op wisselende leerlingen. De geplaagde leerling blijft in groep en kan het voorval snel vergeten. Plagen heeft weinig nadelige gevolgen.

Een conflict is een ruzie of een meningsverschil tussen twee of meerdere mensen die in een gelijke machtspositie zitten. In een conflict zijn er twee kanten aan het verhaal, beide partijen kunnen de situatie beïnvloeden. De emoties kunnen hoog oplopen, een slecht aangepakt conflict kan zelfs leiden tot geweld.

Conflicten zijn vervelend maar komen regelmatig voor in het dagelijks leven. Het is bovendien nuttig voor leerlingen om ruzie te leren maken en conflicten op te lossen. Het is goed om leerlingen te leren omgaan met kritiek en hun ideeën goed te verwoorden. Dat is de basis voor goede relaties, een fijne schoolsfeer en een gezonde samenleving. Als een conflict goed wordt aangepakt, volgt meestal verzoening. Het betekent dus niet automatisch het einde van de vriendschap.

Online pesten (cyberpesten)

Online pesten is even erg, even kwetsend en even verkeerd als 'klassiek' pesten. Alleen de plaats waar het gebeurt is anders. Namelijk: in de digitale wereld, zoals op sociale media, in games, op websites. Het kan doorgaan op elk uur van elke dag.

Vormen van online pesten

Uitsluiten, zoals iemand niet uitnodigen of toelaten in groepen, geruchten verspreiden, ... Beledigen online uitschelden of vernederen. Bijvoorbeeld via berichten, comments, foto's of memes.

Belachelijk maken: lijkt een beetje op beledigen, maar nu worden genante foto's gebruikt of bewerkt en online gezet, zonder toestemming. Vaak worden die foto's massaal gedeeld.

Een webpagina of blog maken waarbij de maker doet alsof hij iemand anders is, met de bedoeling iemands online reputatie of account bewust te beschadigen. Bijvoorbeeld door een profiel te hacken, iemands wachtwoord te veranderen, of door naar iemand virussen te sturen.

Nadoen: nepaccount aanmaken en zich voordoen als iemand anders, om de andere persoon schade toe te brengen. Bijvoorbeeld iemand anders laten doorgaan voor de maker van foto's en filmpjes of de schrijver van berichten op internet.

Bedreigen: iemand online bang maken of afpersen. Bijvoorbeeld door dreigende berichten of video's te sturen.

Haatspraak: online gemene dingen zeggen over een andere persoon of een groep mensen vanwege hun huidskleur, geloof, afkomst, geslacht of andere kenmerken. Haatspraak of discriminatie is strafbaar.

Grensoverschrijdende sexting: wanneer iemand intieme foto's of berichten van zichzelf of iemand anders deelt zonder toestemming van die persoon. Bijvoorbeeld dickpics of nudes van iemand anders zonder toestemming doorsturen. Dat is strafbaar.

3. Preventie

Wat zijn de verschillende rollen in de preventie?

Rol leerling

- Aandacht hebben voor de problematiek, kennis hebben van het probleem.
- Meldingsplicht: klassiek pesten/cyberpesten
- Open staan voor tips en leerkansen om op te treden bij pestgedrag

Rol klas en klastitularis

- Groep vormen
- Leren om als groep te functioneren
- Uitleggen wat pesten is.
- Nieuwe kansen durven geven, vergevingsgezind zijn
 - Leren werken met proactieve cirkels
 - Verschillen tussen leerlingen waarderen en niet veroordelen

Rol leerkracht en ondersteunend personeel

- Oog hebben voor en optreden wanneer nodig is
- Leerlingen tips aanreiken om correct te reageren
- Pestgedrag afkeuren zodat leerlingen duidelijk horen dat het niet ok is.
- Oefenen op klasgesprekken (vooral titularis). Proactieve cirkels leren gebruiken.
- Vergevingsgezind zijn

Rol leerlingbegeleiding

- Laagdrempelig zodat elke leerling kan melden (via meldknop, persoonlijk aanspreken, smartschoolbericht)
- Gesprekken voeren met verschillende partijen
- Herstelgericht werken
- Vertrouwen geven
- Inbreng bij klasoverstijgend pestgedrag
- Ouders betrekken
- Leerkrachten brieven

Rol ouders

- Ouder van dader:
 - Probleem niet onderschatten, gesprek voeren met zoon/dochter
 - Melden aan school indien dit nog niet gebeurd is
- Ouder van slachtoffer:
 - Melden aan school indien dit nog niet gebeurd is
 - Luisteren naar zoon/dochter en begripvol optreden
 - Geen agressie (oog om oog, tand om tand) aanmoedigen
- Ouder van klasgenoot
 - Zoon/dochter aanmoedigen om pestgedrag te melden
 - Zoon/dochter aanmoedigen om pestgedrag af te keuren
 - School inlichten

Rol klassenraad

- Titularis ondersteunen door alertheid binnen het lesgeven
- Samenhorigheid
- Bundelen van signalen die elke leerkracht opmerkt. (onverklaarbare gedragsveranderingen, veel ruzie maken, opmerkelijk dicht in de buurt van de leerkracht blijven, zich verstoppen tijdens pauzes, plots slechte resultaten...)

Rol CLB

- Bij zware pestproblemen het slachtoffer en de dader begeleiden
- School brieven na meldingen
- Aanwezigheid op CEL-vergaderingen en eventueel klassenraden

Rol school/directie

- Leerkrachten aanmoedigen om nascholingen te volgen
- Opvoedingsproject kenbaar maken
- Inzetten op goede infrastructuur (speelplaats, grote en aangename lokalen...)

De acties die we ondernemen voor het creëren van een verbindend en veilig schoolklimaat

Schoolniveau:

Veiligheid begint bij een duidelijke schoolbrede visie en een warm welkom.

- **Een warm welkom:** Een speciaal programma tijdens de **eerste schooldag** zorgt meteen voor een veilige landing. Eerstejaars krijgen bovendien een vaste **peter of meter** (oudere leerling) die hen wegwijs maakt en waarbij ze terecht kunnen.
- **Brede participatie:** Via **leerlingenparticipatie** (o.a. de leerlingenraad) krijgen leerlingen een actieve stem in het schoolbeleid. Initiatieven zoals de **schoolband** versterken het gevoel van samenhorigheid over de graden heen.
- **Inclusieve pauzes:** Er is bewust aandacht voor **activiteiten tijdens de middagpauze en speeltijden**, zodat geen enkele leerling zich alleen hoeft te voelen.
- **Rust en structuur:** We bewaken een **rustige leer- en leefomgeving** binnen de schoolgebouwen, wat zorgt voor minder prikkels en minder conflicten.

Klasniveau:

De klas is de basisplek waar iedereen zichzelf moet kunnen zijn.

- **Doordachte start:** We besteden vooraf veel **aandacht aan de klassamenstelling** om een gezonde en evenwichtige groepsdynamiek te garanderen.
- **Groepsgevoel versterken:** Doorheen het jaar zetten we in op **klasverbindende activiteiten** en **extra-murosactiviteiten**. Samen herinneringen maken buiten de schoolmuren vermindert de kans op uitsluiting.
- **Preventie in de lespraktijk:** Sociale vaardigheden en respectvol met elkaar omgaan worden structureel geïntegreerd **in de lespraktijk**.
- **Nauwgezette opvolging:** Tijdens de **klassenraden** bespreken leerkrachten niet alleen de leerprestaties, maar is er systematisch aandacht voor het welbevinden en de dynamiek in de klasgroep.

Leerlingniveau:

Elk individu telt. We bieden een luisterend oor en snelle hulp wanneer dat nodig is.

- **Toegankelijke ondersteuning:** Leerlingen weten precies bij wie ze terecht kunnen. Er is een drempelloze keten van zorg:
 - De **vakleerkrachten** als eerste aanspreekpunt in de les. **Ondersteunend personeel** ook buiten de les.
 - De **klastitularissen** die de vinger aan de pols houden in de klas.
 - De **leerlingbegeleiding** voor professionele, discrete hulp bij hardnekkige problemen of pestsituaties.
- **Partnerschap met thuis:** Open en regelmatige **leerlingen- en oudercontacten** zorgen ervoor dat signalen van pesten (zowel thuis als op school) snel gedeeld en aangepakt kunnen worden.

4. Onze aanpak

Wie doet wat bij een pestprobleem?

Rol van de klastitularis

- Leerlingbegeleiding op de hoogte brengen en samen analyseren en bepalen wat mogelijke stappen zijn.
- Eerste verkennend gesprek met de betrokken leerling en contact opnemen met de ouders indien nodig.
- Het incident bespreken in de (klas)groep indien het om meerdere leerlingen gaat.
- Het leer- en leefklimaat in de klas bewaken.
- Discreet omgaan met verkregen informatie en steeds bespreken met de leerling wat de volgende stap zal zijn.

Rol van de leerlingbegeleiding

- Gesprek met alle betrokken leerlingen.
- Ouders contacteren.
- Analyseren welke werkvorm het meest geschikt is en welke collega's best betrokken worden bij de gesprekken, met als doel samen te werken aan een duurzame verandering.
- Begeleiden van alle betrokken leerlingen.
- Opvolging

Rol van de directie

- Sanctie bepalen of tuchtmaatregel opleggen, indien nodig.

Wat bij online pesten?

Bij online pesten geven we de onderstaande methodiek mee met onze leerlingen.

1. Negeer pestberichten.
2. Verzamel bewijs door screenshots te maken.
3. Blokkeer de persoon die de pestberichten stuurt.
4. Meld ongepaste commentaren of berichten op sociale media aan de beheerders. Op Facebook en Instagram kan je makkelijk foto's en berichten rapporteren en laten verwijderen.
5. Neem scheldpartijen niet te persoonlijk. Het is verleidelijk om daar helemaal in op te gaan.
6. Praat erover met iemand die je vertrouwt. Zoals een leerkracht, CLB-medewerker, ouder, vriend.
7. Gaat het cyberpesten echt te ver? Word je bijvoorbeeld bedreigd? Je kan een klacht indienen bij de lokale politie bij jou in de buurt.

Hoe gaan we herstelgericht te werk?

Mogelijke werkvormen:

- Herstelcirkel

Een begeleidingsplan met bindende gedragsregels. Hierbij gaat men goed kijken naar de context waarin het (ongewenst) gedrag gesteld wordt. De leerling mag hierbij zelf het gewenst gedrag voorstellen. Het gedrag wordt in positieve, concrete en haalbare afspraken gegoten. Hiermee creëren we kansen voor de leerling. We verwachten wel dat de leerling zijn verantwoordelijkheid neemt in het naleven van het begeleidingsplan.

Na het maken van afspraken, wordt de leerling kort opgevolgd. We vinden het belangrijk dat er een vertrouwensband is tussen de leerling en de begeleider. Hierdoor krijgt de leerling het gevoel dat er naar hem geluisterd wordt en dat hij aangemoedigd wordt.

- No Blame aanpak

Pesten is een groepsprobleem wat betekent dat een individu zelden of nooit het pestprobleem kan oplossen. Een individu kan niet winnen van een groep. In de No Blame methode, moet de groep in actie komen. Volgende elementen zijn essentieel:

Niemand wordt gestraft.

Aanmoedigen van empathie.

Gedeelde verantwoordelijkheid.

Probleemoplossend.

Bij deze methode wordt het slachtoffer eerst individueel gesproken om gevoelens en beleving te bevragen en de aanpak uit te leggen. Er wordt toestemming gevraagd wat er wel en niet gezegd mag worden bij het groepsgeprek.

Bij de No Blame methode laten we de pester en de betrokken partijen (passieve versterker, assistent) neutrale positief ingestelde leerlingen in groep samenkomen om het pestincident op te lossen. Het slachtoffer is hierbij niet aanwezig. Er wordt gesproken over het welbevinden van het slachtoffer. Er wordt bij deze methode duidelijk gemaakt dat er niemand in de groep wordt beschuldigd of gestraft. Ze krijgen hierbij zelf de verantwoordelijkheid om het probleem aan te pakken zodat we het slachtoffer kunnen helpen. De pesters zijn zich vaak niet bewust van de gevolgen voor de slachtoffers. Op deze manier maken we dit hen gewaar. Ze moeten zelf met positieve ideeën afkomen en deze concreet uitwerken. Na een week worden de leerlingen individueel geëvalueerd. Indien de aanpak niet veel effect heeft gehad op het slachtoffer, gaan we terug opnieuw aan de slag.

Het is belangrijk dat de leerling die gepest werd, zich terug veilig voelt op school.

Wat zijn de gevolgen als de aanpak niet werkt?

Indien de pester zijn pestgedrag niet aanpakt via de 'No Blame methode' of 'herstelcirkel', zal er een consequentie volgen.

Op gesprek bij leerlingbegeleiding

De leerling krijgt op voorhand een schriftelijke taak op maat mee naar huis. Deze dient hij tegen een deadline door te sturen naar de leerlingbegeleiding. De leerling zal nadien tijdens een pauze uitgenodigd worden op gesprek om de taak te bespreken en inzicht/ bewustwording te doen krijgen in het pestgedrag. Tot slot zullen er afspraken gemaakt worden over gedragsveranderingen. De leerlingbegeleiding volgt dit verder kort op.

Een gesprek met de ouders en leerlingen

We verwachten als school dat de ouder zich engageert om zijn kind op te volgen en iets onderneemt om het pestgedrag aan te pakken.

(Externe) hulp inschakelen

Bij aanhoudend pestgedrag, zal het CLB worden ingeschakeld. Indien nodig kunnen ook andere externe organisaties worden ingeschakeld.

(Definitieve) uitsluiting

In extreme gevallen kan de leerling geschorst of definitief uitgesloten worden.

WIE DOET WAT BIJ EEN PESTPROBLEEM?

Een overzichtelijk actieprotocol voor het schoolteam

Rollen & Verantwoordelijkheden

Rol van de Klastitularis (Eerste lijn)

- **Verkenkend gesprek:** Voer direct een eerste verkennend gesprek met de betrokken leerling en neem indien nodig contact op met de ouders.
- **Inlichten:** Breng de leerlingbegeleiding meteen op de hoogte om samen de situatie te analyseren en vervolgstappen te bepalen.
- **Klasgroep betrekken:** Bespreek het incident in de (klas)groep indien het om meerdere leerlingen gaat.
- **Klimaatbewaking:** Bewaak continu het leer- en leefklimaat binnen de eigen klasgroep.
- **Discretie & Vertrouwen:** Ga discreet om met verkregen informatie en bespreek steeds met de leerling wat de volgende stap zal zijn.

Rol van de Leerlingbegeleiding (Tweede lijn)

- **Brede gespreksvoering:** Voer diepgaande gesprekken met alle betrokken leerlingen.
- **Oudercontact:** Contacteer de ouders van de betrokken leerlingen om hen actief te betrekken.
- **Methodiek & Team:** Analyseer welke werkvorm het meest geschikt is en welke collega's het best betrokken worden bij de gesprekken, gericht op een duurzame verandering.
- **Begeleiding & Nazorg:** Zorg voor de intensieve begeleiding van alle betrokkenen en een strakke opvolging van de situatie.

Rol van de Directie (Sancities & Handhaving)

- **Maatregelen opleggen:** Bepaalt de passende sanctie of legt een officiële tuchtmaatregel op indien de situatie dit vereist of wanneer eerdere stappen ontoereikend bleken.

Wat bij online pesten (Cyberpesten)?

Bij online pesten geven we de onderstaande **7-stappenmethodiek** mee aan onze leerlingen:

1	Negeer pestberichten
Reageer niet, dit is wat de pester wil.	5	Niet persoonlijk nemen
Het is verleidelijk, maar ga er online niet in mee.
2	Verzamel bewijsmateriaal
Maak meteen screenshots van de berichten.	6	Praat met een vertrouwenspersoon
Leraar, CLB-medewerker, ouder of vriend.
3	Blokkeer de pester
Sluit de toegang direct af op alle kanalen.	7	Politie inschakelen
Bij ernstige bedreigingen klacht indienen bij de lokale politie.
4	Meld en rapporteer
Meld ongepaste commentaren direct aan de platformbeheerders (Instagram, Facebook, etc.) om ze te laten verwijderen.		